

ОӘЖ 37.01

КӨШБАСШЫЛЫҚ ЖӘНЕ КОМАНДАЛЫҚ ЖҰМЫС, ТАЙМ МЕНЕДЖЕМЕНТ: БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ДАМУЫНДАҒЫ РӨЛІ

Бахтияр Жасұланбек Хайрыллаұлы

1 курс магистранты, «7M01501-Математика» білім беру бағдарламасы,
*Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

Ғылыми жетекшісі: Сүлеймен Самал Бейкұтқызы,
педагогика ғылымдарының магистрі, аға оқытушы.

Мақалада көшбасшылық, командалық жұмыс және тайм-менеджмент дағдыларының білім алушылардың жеке және кәсіби дамуына ықпалы қарастырылады. Көшбасшылық студенттерге мақсатқа жетуге, командалық жұмыс ынтымақтастық пен қолдауды дамытуға көмектеседі, ал тайм-менеджмент уақытты тиімді пайдалануға мүмкіндік береді. Бұл дағдылар білім алушылардың өмірде табысты болуына негіз қалайды.

Кілт сөздер: Көшбасшылық, командалық жұмыс, тайм-менеджмент, жеке даму, кәсіби дағдылар, мотивация.

Қазіргі заманғы білім беру жүйесі тек білім алу ғана емес, сонымен қатар жеке тұлғаны дамыту, әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру және кәсіби шеберлікті арттыруға бағытталған. Осы тұрғыда көшбасшылық, командалық жұмыс және тайм-менеджмент сияқты маңызды дағдылар білім алушылар үшін аса маңызды болып табылады. Бұл дағдылардың әрқайсысы жеке тұлғаның дамуына ықпал етумен қатар, топ ішінде тиімді жұмыс істеуге және уақытты дұрыс ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Әсіресе білім алушылар үшін бұл дағдыларды меңгеру болашақта табысты маман болып қалыптасуға жол ашады.

Көшбасшылық — бұл тек басқарушылық қабілет ғана емес, сонымен қатар басқа адамдарға бағыт беретін, мотивация беретін және олардың жұмысын үйлестіретін дағды. Білім алушылар үшін көшбасшылық дағдыларын дамыту оқу мен өздігінен білім алу процесінде маңызды рөл атқарады. Бұл дағды кез келген салада қажет болады: студенттік топта, жобалық жұмыстарда немесе кейінірек жұмыс орындарында.

Көшбасшы болу дегеніміз — жауапкершілікті өз мойнына алу, адамдарды біріктіру және ортақ мақсатқа жету үшін күш-жігерді біріктіру. Бұл қасиеттер жастарға еркін ойлау, стратегиялық көзқарас қалыптастыру және команда ішінде үйлесімді жұмыс істеу қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

Көшбасшылық өз ойын білдіру, тыңдай білу және өзгелердің пікірлеріне құрметпен қарауды талап етеді. Осы дағдыларды меңгерген жастар, келешекте тек мамандық саласында ғана емес, қоғамдық және әлеуметтік өмірде де табысқа жете алады.

Командалық жұмыс — бұл әр адамның жеке дағдылары мен білімдерін біріктіріп, ортақ мақсатқа жету үдерісі. Білім алушылар үшін командалық жұмыс дағдысы бір топта үйлесімді жұмыс істей білуге, пікірталастарға қатысып, идеяларды бөлісіп, қиындықтарды бірге жеңуге мүмкіндік береді. Командалық жұмыс барысында әрбір адамның үлесі маңызды болғандықтан, бұл дағды ынтымақтастық пен өзара түсіністікке негізделеді.

Жастар үшін командалық жұмыс барысында бір-бірін қолдау, түрлі көзқарастарды қабылдау және жалпы жұмыс процесін үйлестіру дағдылары қалыптасады. Командалық жұмыс оқушыларға тек бірлесіп жұмыс істеуді үйретіп қана қоймайды, сонымен қатар бір-бірінің күшті және әлсіз жақтарын түсініп, оларды тиімді пайдалану қабілеттерін дамытады. Бұл ұжымдық еңбек процесі білім алушыларға өздерін әрі қарай дамытуға, әрі жауапкершілікті өз мойындарына алуға мүмкіндік береді.

Командалық жұмыстың тағы бір маңызды аспектісі — топ мүшелерінің арасындағы әлеуметтік байланыстарды нығайту. Оқу орындарында түрлі әлеуметтік жобалар, пікірталастар мен топтық тапсырмалар командалық жұмыс дағдыларын үйретудің ең тиімді тәсілдері болып табылады. Бұл білім алушылардың өзара сыйластықты қалыптастыруына және әлеуметтік ортада өзін сенімді сезінуге көмектеседі.

Тайм-менеджмент — бұл уақытты тиімді басқару және жеке міндеттерді орындау процесін жүйелеу қабілеті. Бұл дағды білім алушылар үшін оқу процесінде ерекше маңызды, өйткені олардың көптеген тапсырмалары, жобалары мен жеке қызығушылықтары бар. Уақытты дұрыс басқару оқу жүктемесін жеңілдетіп, білім алушының кәсіби және жеке өмірін теңгерімді етіп ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Тайм-менеджментті меңгерген студент өз уақытын оқу мен демалыс арасында дұрыс бөле алады, әрі маңызды міндеттерді уақытында орындауға қабілетті болады. Бұл дағды белгілі бір мақсаттарға жетуді оңайлатады, стрессті төмендетіп, адамды өз ісіне жауапкершілікпен қарауға үйретеді. Тайм-менеджменттің тиімділігі білім алушының күш-жігерін бір бағытта жұмылдырып, тапсырмаларды орындаудағы өнімділікті арттырады.

Тайм-менеджменттің негізгі құралы — жоспарлау. Оқу барысында әр студент өз тапсырмаларына басымдық бере білуі керек. Бұл, өз кезегінде, оны тапсырмаларды орындаудағы кешіктіруден сақтайды. Сондай-ақ, уақытты дұрыс бөлу — студенттің шығармашылық ойлау қабілетін арттырып, түрлі жобалар мен міндеттерді тиімді шешуге мүмкіндік береді. Тайм-менеджментті

дұрыс пайдалану білім алушының жетістіктерге жетуіне және өзін-өзі дамытуына негіз болады.

Көшбасшылық, командалық жұмыс және тайм-менеджмент дағдылары бір-бірімен тығыз байланысты және оларды бірге қолдану білім алушылардың дамуына үлкен ықпал етеді. Мысалы, көшбасшы өзінің командасын дұрыс ұйымдастыру үшін тайм-менеджментті қолданады, ал командалық жұмыс оның жұмысын тиімдірек етіп, әркімнің күш-жігерін біріктіреді.

Бұл дағдыларды бірігіп қолдану арқылы білім алушы тиімді әрі нәтижелі жұмыс істейді. Көшбасшылық қабілеті, командалық жұмысқа деген ынта мен уақытты дұрыс басқару — бәрі де оқушыларға топтық тапсырмалар мен жеке жобаларда табысқа жетуге көмектеседі. Қазіргі білім беру жүйесінде бұл дағдылардың барлығы бірдей маңызды болып табылады. Оларды меңгеру білім алушыларды тек академиялық біліммен ғана емес, кәсіби өмірге де дайын етеді.

Қорыта айтсақ көшбасшылық, командалық жұмыс және тайм-менеджмент дағдылары білім алушылардың жеке және кәсіби дамуы үшін маңызды рөл атқарады. Бұл дағдылар білім алушылардың әлеуметтік дағдыларын жақсартып, оларды болашақта әртүрлі мамандықтар мен қоғамдық өмірде табысты болуға бағыттайды. Қазіргі қоғамда көшбасшылық, командалық жұмыс және тайм-менеджмент қабілеттерін дамытатын жастар кез келген салада өз жетістіктеріне жету үшін қажетті дағдыларды меңгерген болады. Осы дағдыларды бүгінгі білім беру жүйесінде дамыту, білім алушыларға өз мақсаттарына жету жолында үлкен мүмкіндік береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Левин И.А. (2015). Көшбасшылық психологиясы. Алматы: Жазушы.
2. Аманжолов Қ.Қ. (2019). Топтық динамика және командалық жұмыс. Астана: ЕҰУ баспасы.
3. Ақжолова М.Р. (2018). Тайм-менеджмент: тиімді уақыт басқару тәсілдері. Алматы: Алтын Орда.
4. Абдуллаева Р.Б. (2017). Білім беру саласында көшбасшылық дағдыларының рөлі // ҚазҰПУ Хабаршысы, 5(56), Б. 72-80.
5. Данилова И.С. (2016). Командалық жұмысты басқару дағдылары. Мәскеу: Наука.

ЛИДЕРСТВО И КОМАНДНАЯ РАБОТА, ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ: РОЛЬ В РАЗВИТИИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Бахтияр Жасұланбек Хайрыллаұлы

Научный руководитель: Сүлеймен Самал Бейкүтқызы

В статье рассматривается влияние навыков лидерства, командной работы и тайм-менеджмента на личностное и профессиональное развитие обучающихся. Лидерство помогает студентам достигать целей, командная работа способствует развитию сотрудничества и взаимной поддержки, а тайм-менеджмент позволяет эффективно использовать время. Эти навыки создают основу для успешной жизни обучающихся.

Ключевые слова: Лидерство, командная работа, тайм-менеджмент, личностное развитие, профессиональные навыки, мотивация.

LEADERSHIP AND TEAMWORK, TIME MANAGEMENT: THEIR ROLE IN THE DEVELOPMENT OF LEARNERS

Bakhtiyar Zh.Kh.

Scientific supervisor: Suleimen S.B.

The article discusses the impact of leadership, teamwork, and time management skills on the personal and professional development of students. Leadership helps students achieve goals, teamwork fosters collaboration and support, while time management enables effective use of time. These skills lay the foundation for the successful life of learners.

Keywords: Leadership, teamwork, time management, personal development, professional skills, motivation.

REFERENCES

1. Levin, I.A. (2015). Psychology of Leadership. Almaty: Zhasushy.
2. Amanzholov, K.K. (2019). Group Dynamics and Teamwork. Astana: EEU Publishing.
3. Akzholova, M.R. (2018). Time Management: Effective Time Management Techniques. Almaty: Altyn Orda.
4. Abdullaeva, R.B. (2017). The Role of Leadership Skills in Education. KazNPU Bulletin, 5(56), 72-80.
5. Danilova, I.S. (2016). Teamwork Management Skills. Moscow: Nauka.